

Szüleimnek

IDŐRENDI TÁBLÁZAT

- 1917. február** a februári forradalom, a cár lemondása, az Ideiglenes Kormány megalakulása
- 1917. október** az októberi forradalom, Lenin megdönti az Ideiglenes Kormányt, és bevezeti a szovjethatalmat
- 1919–21** polgárháború és intervenció
- 1921** éhínség, az Új Gazdasági Program (NEP) bevezetése, amely visszaállítja a magántulajdon intézményét és bizonyos keretekig a szabadpiaci elveket
- 1924** Lenin halála
- 1929** „Sztálin forradalma”, a NEP vége, az első ipari ötéves terv bevezetése és a mezőgazdaság kollektivizálása
- 1934. december** Szergej Mironovics Kirovnak, a politikai bizottság tagjának meggyilkolása Leningrádban
- 1937** a „Nagy Tisztogatás”
- 1941. június** a náci Németország megrohamozza a Szovjetuniót

- 1941–45** a „Nagy Honvédő Háború”
- 1953. március** Sztálin halála
- 1953. szeptember** Hruscsov átveszi a hatalmat a Kommunista Párt első titkáráként
- 1956. február** Hruscsov megtartja titkos beszédét a Párt XX. kongresszusán, amelyben kritizálja Sztálint, megkezdődik a desztalinizáció
- 1964. október** Hruscsov eltávolítása a Pártból, Brezsnyev lesz az első titkár és Koszigin a miniszterelnök
- 1968** Richard Nixon az USA új elnöke
- 1972. május** Nixon ellátogat a Szovjetunióba
- 1972. júl.–szept.** Bobby Fischer amerikai és Borisz Szpasszkij szovjet sakkozó összecsap a reykjavíki sakkvilágbajnokságon
- 1972. aug.–szept.** a müncheni olimpiai játékok
- 1972. október** aláírják a szovjet–amerikai kereskedelmi egyezményt
- 1973** Brezsnyev Amerikába látogat

megjegyzés

A SZOVJETUNIÓ TÖBB KÖZTÁRSASÁGBól állt (például Oroszország, Ukrajna, Grúzia, Kazahsztán), amelyeket további régiókra osztottak fel. Ezeket a régiókat oroszul *oblasztyok*nak, járásoknak nevezték. Ahogy az egész Szovjetunióban, úgy valamennyi járásban is az állami és pártszervezetek gyakorolták a hatalmat – a legmagasabb hatalom a járási pártbizottság kezében volt –, és ahogy az egész Szovjetunióban, úgy a járásokban is a párté volt az utolsó szó. Ahogy Stephen Kotkin történész írja: „A párt és az állam egyaránt gyakorlati funkciót töltött be, ám a funkciójuk lényegében eltért: míg az állam feladata a megfelelő technikai és gazdasági adminisztráció volt, addig a párté a megfelelő politikai és ideológiai vezetés.

Ez a kettéágazó politikai rendszer, amelyben a párt gyakorlatilag az egyház szerepét töltötte be, így egyfajta teokrácia jegyeit viselte magán.^[1] Ennek megfelelően, miközben a mindennapi adminisztrációs feladatokat az állami intézmények látták el, a járási bizottság első titkárának a kezében volt a legnagyobb helyi hatalom. E hatalmat túlnyomórészt a nómenklatúrán keresztül gyakorolta, vagyis a vezető pozíciók során keresztül – az élet valamennyi területére, köztük a járási bizottságra is kiterjedően –, amelyeket természetesen csak a bizottság jelöltjei tölthettek be.

Az állami rendőrség, amely technikailag az állami bürokráciához tartozott, nagyjából független volt, egy különálló, párhuzamos struktúra része, élén az Állambiztonsági Minisztériummal Moszkvában. 1917-ben alapították, és úgy hívták, hogy Összoroszországi Különleges Bizottság az Ellenforradalom és a Szabotázs Elleni Harcra, rövidítve az eredetiből: Cseka. Az egész szovjet korszak során az állambiztonsági tiszteket ezért csekistának nevezték. Az intézmény neve azonban az idők során többször is változott. Dióhéjban: a Csekát 1922-ben GPU-nak nevezték el (Állami Politikai Igazgatóság), 1923-ban OGPU-nak (Egyesült Állami Politikai Igazgatóság), 1934-ben NKVD-nek (Belügyi Népbiztonság), 1946-ban MGB-nek (Állambiztonsági Minisztérium) és végül 1954-ben KGB-nek (Állambiztonsági Bizottság).

[1] Stephen Kotkin, *Magnetic Mountain: Stalinism as a Civilisation* (University of California Press, 1995)

Szó, szó, szó.
A többi, néma csend.
Hamlet

1.

AMIKOR FELÉBRED, MÁR BESÖTÉTETEDT. Elalváskor a cseresznyefa lombja közt csicsergő madarakat hallgatta, míg a hangjukon kívül már semmi másra nem figyelt. Miután már róluk sem vett tudomást, a Metyeljev Loggal álmodott. Hogy pontosan mit, arra nem emlékszik, de ébredés után néhány percig még élénken él benne az érzés, amelyet az a hely hagyott benne.

Még mindig a díványon fekszik a sötétben, amikor rájön, hogy ezt az érzést nem is annyira a hely, hanem inkább az az ember keltette benne, aki ő volt ott és akkor, 1948-ban. Ennek persze a hely is a része – olyannyira, hogy úgy érzi, ha valamilyen módon lehetséges lenne kikérdeznie, tudna mit mesélni akkori önmagáról.

Lassan felkel, felkapcsolja a vilányt, majd a lemezjátszót – zöldes gombjai halk kattanással életre kelnek –, és felteszi Richter Bach-lemezét, rajta a *Wohltemperiertes Klavier* néhány prelűdjével és

fugájával. A zene olyan erősen felidézi benne a Metyeljev Logot, hogy most még jobban erőre kap benne az az érzés, amelyet az álom hagyott maga után, és amely már éppen kezdett volna szertefoszlni a meleg, kora esti levegőben, 1972-ben. A szinte hallucinációval fel-érő emlékidézés néhány perce után hirtelen szomorúság vesz rajta erőt. Miközben a zene szinte visszarepíti őt arra a helyre és abba az időbe – a kettő egybeolvad az emlékeiben –, egyszerre érezteti is vele, mekkora távolság választja el a múlttól, így aztán a nosztalgikus merengés komor felismeréshez vezet. Az eszébe jutnak azok az emberek. Mihail Naumovics Lozovszkij, akit 1948-ban tartóztattak le.

És a felesége, Nagyezsda.